

Tytuł: RZECZPOSPOLITA
Data: 21.08.2008
Autor: PIOTR MAJEWSKI

Które odsetki amortyzujemy, a które zaliczamy od razu do kosztów

INWESTYCJE | Odsetki od kredytu na zakup środka trwałego są kosztem firmy. Ale kiedy: czy od razu po zapłacie, czy dopiero podczas amortyzacji?

PIOTR MAJEWSKI

Zasada jest taka: odsetki naliczone przed dniem oddania środka trwałego do używania zwiększają jego wartość początkową. Naliczone i zapłacone później są zaliczane bezpośrednio do kosztów. Problem w tym, że ustawodawca nie określił, co należy rozumieć przez pojęcie „odsetki naliczone”.

Najpierw ustalamy podstawę...

Przedsiębiorcy nie zaliczą wszystkich wydatków związanych z działalnością bezpośrednio do kosztów. Część z nich trzeba rozliczać w kosztach pośrednio - poprzez odpisy amortyzacyjne. Tak jest z wydatkami na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne.

Aby rozpocząć amortyzację, musimy ustalić wartość początkową składnika firmowego majątku. Wartość ta jest podstawą, od której oblicza się wysokość odpisu amortyzacyjnego (przy zastosowaniu odpowiedniej stawki oraz metody).

Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych (ustawa o CIT) oraz ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych (ustawa o PIT) wskazują szczegółowo sposób określenia wartości początkowej środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w zależności od tego, na jakiej podstawie firma je nabyła. Najczęściej jest to zakup lub wytworzenie we własnym zakresie.

W przypadku zakupu składnika majątku jego wartość określa się w wysokości ceny nabycia. W przypadku wytworzenia wartość początkowa jest równa kosztom wytworzenia. Jednocześnie ustawodawca definiuje, co należy rozumieć przez cenę nabycia jak i koszty wytworzenia.

...wliczając do niej różne wydatki

Za cenę nabycia uważa się kwotę należną zbywcy, powiększoną o koszty związane z zakupem naliczone do dnia przekazania środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej do używania.

Kwotę tę, co do zasady, pomniejsza się o VAT. Przez koszty związane z zakupem należy rozumieć, między innymi, koszty transportu, ubezpieczenia, montażu i instalacji oraz odsetki i prowizje.

Koszty wytworzenia to z kolei wartość (według cen nabycia) zużytych na wytworzenie środka trwałego rzeczowych składników majątku i wykorzystanych usług świadczonych przez podmioty zewnętrzne, a także kosztów wynagrodzeń i innych, które można zaliczyć do wartości wytworzonych środków trwałych. Do wydatków na wytworzenie nie zalicza się między innymi ogólnych kosztów zarządu czy kosztów operacji finansowych, w szczególności odsetek od pożyczek czy kredytów i prowizji. Jednakże kosztem wytworzenia środka trwałego są odsetki i prowizje naliczone do dnia przekazania go do używania.

Dwa warianty rozliczenia

Jeśli chodzi o rozliczenie odsetek, to mamy dwie możliwości:

- powiększają wartość początkową środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, a tym samym firma może je zaliczyć do kosztów uzyskania przychodu jedynie poprzez odpisy amortyzacyjne, albo

- nie powiększają wartości początkowej środka trwałego czy wartości niematerialnych i prawnych, a przedsiębiorca może je zaliczyć bezpośrednio do kosztów już w momencie zapłaty.

Nie jest sposobem opóźnianie...

Ustawodawca posługuje się pojęciem odsetek naliczonych do dnia przekazania składnika majątku do używania. Nie jest jednak do końca jasne, jak należy je rozumieć.

Najkorzystniejsze dla firm byłoby przyjęcie, że zasada kasowa dotycząca zaliczania odsetek do kosztów ma również zastosowanie dla ustalania wartości początkowej składnika majątku. Przy przyjęciu takiego poglądu jedynie odsetki faktycznie zapłacone do chwili przyjęcia środka trwałego czy wartości niematerialnej i prawnej do używania powiększałyby ich wartość początkową. Stanowisko takie nie ma jednak oparcia w przepisach. Tym bardziej że dawałoby podatnikowi możliwość stosunkowo prostego (poprzez opóźnianie płatności) wpływania na możliwość zaliczania odsetek bezpośrednio do kosztów uzyskania przychodu.

...ani przesunięcie płatności

Możliwe jest również stanowisko, zgodnie z którym przez odsetki naliczone należy rozumieć odsetki należne - wymagalne, czyli takie, których zapłaty można żądać od podatnika. W takiej sytuacji kluczowe dla ustalenia ostatecznej wartości początkowej składnika majątku byłyby nie samodzielne działania przedsiębiorcy, ale postanowienia umowy między nim i pożyczkodawcą (kredytodawcą). Przeciwno przyjęciu takiego rozwiązania przemawia to, że strony mogłyby dążyć do takiego skonstruowania warunków umowy pożyczki (kredytu), by jak największa część odsetek mogła być zaliczana bezpośrednio do kosztów, np. poprzez przesunięcie terminu płatności części odsetek na okres po oddaniu środka trwałego do używania.

Trzeba policzyć za każdy dzień

Najmniej korzystne dla podatników jest uznanie, że przez odsetki naliczone należy rozumieć odsetki obliczone za każdy dzień przed dniem oddania środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej do używania. Przyjęcie takiego rozwiązania oznacza, że firma ustalając terminy wymagalności odsetek od pożyczki (kredytu), nie ma możliwości wpłynięcia na określenie wartości początkowej składnika majątku. Powyższe stanowisko dominuje w literaturze, ma też oparcie w przepisach. Skoro bowiem ustawodawca posłużył się terminem „odsetki naliczone”, a nie należne czy zapłacone, to należy uznać, że było to działanie celowe. Nieprawidłowe byłoby więc twierdzenie, że chodziło właśnie o odsetki należne. Potwierdzają to też organy podatkowe. Przykładowo **Izba Skarbowa w Katowicach w Interpretacji z 9 czerwca 2008 r. (IBPB1/415-227/08/WRZ)** wskazała, że „odsetki od pożyczki (kredytu) zaciągniętej na ulepszenie środka trwałego, naliczone do dnia przekazania modernizowanego środka trwałego do używania, jako zwiększające jego wartość początkową, są zaliczane do kosztów uzyskania przychodów wyłącznie poprzez odpisy amortyzacyjne.

Natomiast odsetki od pożyczki (kredytu) należne i zapłacone za okres po przyjęciu modernizowanego środka trwałego do używania mogą stanowić koszt uzyskania przychodu (...) wdacie zapłaty”.

W tej interpretacji izba skarbową wyraźnie rozróżniła pojęcie odsetek naliczonych - istotne przy ustalaniu wartości początkowej składników majątku - oraz pojęcia odsetek należnych i zapłaconych, którymi ustawodawca posługuje się przy określaniu kosztów uzyskania przychodu.

Takie rozwiązanie może jednak powodować dodatkowe komplikacje dla przedsiębiorcy. Jest bowiem zmuszony do wykonania dodatkowych obliczeń, aby ustalić wysokość odsetek naliczonych do dnia oddania majątku do używania i tym samym prawidłowo określić jego wartość początkową.

Autor jest prawnikiem w Kancelarii Podatkowej Ożóg i Wspólnicy

Co zaliczamy do firmowego majątku

Poprzez odpisy amortyzacyjne rozlicza się wydatki na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne. Przez środki trwałe należy rozumieć budowle, budynki i lokale stanowiące odrębną własność,

maszyny, urządzenia, środki transportu, a także inne przedmioty, jeśli przedsiębiorca planuje z nich korzystać w firmie przez ponad rok lub będzie je oddawał do używania na podstawie umowy najmu czy leasingu operacyjnego. Warunkiem jest również to, aby stanowiły one własność lub współwłasność podatnika i w chwili przyjęcia do używania były kompletne i zdadne do użytku. Do środków trwałych zalicza się również inwestycje w obcych środkach trwałych, budynki i budowle wybudowane na cudzym gruncie, a także rzeczy (wskazane powyżej) używane na podstawie umowy leasingu finansowego. Amortyzowane są również wartości niematerialne i prawne przeznaczone do używania w działalności przez ponad rok. Zalicza się do nich m.in. spółdzielcze prawa do lokali, autorskie i pokrewne prawa majątkowe, licencje czy prawa własności przemysłowej a także know-how. W szczególnych przypadkach amortyzowana może być również wartość firmy i koszty prac rozwojowych. Amortyzacji podlegają również wartości niematerialne i prawne używane przez podatnika na podstawie umowy leasingu finansowego.

Ustal stawkę i metodę

Przed rozpoczęciem amortyzacji trzeba ustalić wysokość odpisu. Aby to zrobić, konieczne jest:

- określenie metody amortyzacji,
- ustalenie właściwej stawki amortyzacyjnej oraz
- obliczenie wartości początkowej składnika majątku.

Przepisy dopuszczają przy amortyzacji stosowanie metody liniowej oraz degresywnej. Przy tej pierwszej przedsiębiorca nalicza odpisy amortyzacyjne w równych miesięcznych ratach. W przypadku metody degresywnej, która może być stosowana tylko w stosunku do określonych grup środków trwałych, firma w początkowym okresie używania ma możliwość dokonywania wyższych odpisów amortyzacyjnych. Później są zmniejszane aż do momentu, w którym ich wysokość zrówna się z wysokością odpisów amortyzacyjnych określonych metodą liniową. Od tej chwili podatnik nalicza odpisy w wysokości określonej zgodnie z metodą liniową. Stawki amortyzacyjne są co do zasady określane przez przepisy (ustawa o CIT i ustawa o PIT zawierają w załączniku ich wykaz). W niektórych przypadkach podatnik może stosować wyższe stawki (np. wtedy, gdy środki trwałe są używane w trudnych warunkach). Istnieje też możliwość stosowania stawek indywidualnych, np. przy zakupie używanych środków trwałych.